

istebet, altsaa en saadan Procesledelse, som vi til dels siger jeg, kjende i vor private Politirets-procedure, og som man har forsøgt efter den preussiske Berichtsordnung i Lybftland, men som man efter en lang Prøve har erkjendt for paa ingen Maade at svare til sin Hensigt og derfor er kommen bort fra. Jeg skal endvidere nævne Sagens Kostbarhed og den lange Tid, som Sagens Tilendebringelse efter Omstændighederne vil medtage. Det er naturligvis kostbart saaledes gjentagne Gange at skulle føre Vidner og at skulle procedere Sagen afvejlende for Landsretten og Øiesteret, og det kan vistnok heller ikke undgaa, at dette vil medtage temmelig lang Tid. Jeg skal endelig nævne den Formalisme, som fordrer, at Hovedforhandlingsmødet absolut skal føres tilende, selv om det er klart for Parterne og Dommerne, at dette, som Motiverne udtrykke sig, vil være spildt. Om nu, det gjentager jeg, dette System, Bevisumiddelbarhedssystemet, som Lovforslaget tilsigter at indføre, har et saa stort Værd, at det i Virkeligheden fortjener, at der bringes det de Offre, som Udkastet bringer det, og som det erkjender, at det bringer i stort Omfang, derom er det ikke min Hensigt at udtale nogensomhelst Mening i dette Øieblik; men derimod vil jeg til Slutning sige et Par Ord om Spørgsmaalet om, hvorvidt det kan forventes, at Udkastet med de Dispositioner, det nu engang træffer, ogfaa i Virkeligheden kan ventes at ville opnaa at faae Bevisumiddelbarhedssystemet, hvorom hele Udkastets Plan dreier sig, til at træde frem i Livet. Udkastet gjør afstillige Undtagelser fra Umiddelbarhedssystemet, og af disse er der nogle, som forstaaes af sig selv. Hvor disse Undtagelser finde Sted, der træder efter Lovforslagets § 224 den Regel i Anvendelse, at vedkommende Vidner føres paa den Maade, at deres Udsagn protokolleres, ganske saaledes som hidtil hos os er brugeligt, og at Udkriften af Protokollen dernæst oplæses under Hovedforhandlingen. Blandt de Undtagelser, som Udkastet i den Henseende admitterer lige overfor Umiddelbarhedssystemet, skal jeg kun ganske kortelig nævne saadanne Tilfælde, som naar Vidnet bor længere end 18 Mil borte pr. Jernbane og ellers 6 Mil, og naar der er periculum in mora, og det maa befrægtes, at Vidnesbyrdet gaar tabt, derjom man ikke strax frivder til at afhøre Vidnet; dernæst skal jeg nævne, hvad der ligeledes forstaaes af sig selv, naar Vidnet ved Sygdom er forhindret fra at komme tilstede i Retten, men dog kan afgive Forklaring. Der er imidlertid en anden Undtagelse, som har en noget videre gaende Betydning, og det er den, der omhandles i § 203, b. Det hedder der, at Vidnet kan forhøres paa den Maade, jeg nævnte, ved at Udsagnet protokolleres, og dernæst oplæses under Hovedfor-

handlingen, „naar Retten skjønner, at Vidnets Udsagn ikke angaar væsentlige Punkter i Sagen, eller naar dets Fremstillelse vil medføre Afgifter for Parterne og Ulemper for Vidnet, som ikke staa i noget rimeligt Forhold til det Udbytte i Henseende til Sagens Oplysning, der kan ventes af Vidnets Afhørelse for dem, der skulle dømmes i Sagen.“ Det er ikke saa lille en Undtagelse, og der kan altid være Spørgsmaal om, hvilken Udstrækning den vil kunne forventes givet i Praxis. Endelig kommer jeg nu til den sidste og efter min Opfattelse den vigtigste Undtagelse, og det er den, der kan finde Sted, naar Parterne ere enige derom. Bestemmelsen herom indeholdes i § 203 a; det forudsættes i Motiverne, at, naar Parterne ere enige om at lade deres Vidner forhøre paa den Maade, at Vidneres Udsagn protokolleres, for siden at oplæses under Hovedforhandlingen for Landsretten, vil Retten i Reglen ikke kunne have Noget at indvende derimod. Det hedder derom i Motiverne Side 105: „Naar Parterne selv ikke ønske det fuldkomnere Oplysningsmiddel, som Vidnets Afhørelse for den dømmende Ret frembyder, anvendt i Sagen, ses det ikke, at Retten kan have nogen selvstændig Interesse i at fremtvinge Vidnets Møde under Hovedforhandlingen, saafremt Parterne — hvad i Reglen vil være Tilfældet i den borgerlige Retsspleie — have fri Raadighed over Sagens Gjenstand.“ Ganske den samme Tanke er udtalt i Motiverne Pagina 8, hvor det hedder, „at, naar Parterne ere enige herom, synes der i rent civile Sager, hvor ingen offentlig Interesse skal varetages, ikke at være nogen Grund til at paatvinge Parterne den bedre og fuldstændigere Bevisførelse, naar disse ville lade sig nøie med den mindre fuldkomne.“ Det er maaste ikke saa ganske let at overse, hvorvidt nogen af Parterne kan forventes i Praxis at ville gjøre en temmelig udstrakt, ja, maaste endogfaa en regelmæssig Brug af denne Besøttelse til at føre Vidner paa den Maade, hvorved altsaa Umiddelbarhedssystemet sættes til Side og ikke kommer til Anvendelse. Jeg tror ikke, at det lader sig negte, at der for Parterne ikke er saa lille Opfordring til at vælge denne Fremgangsmaade, og det allerede med Hensyn til Omkostningsspørgsmaalet. Naar nemlig Parten engang har faaet Vidnets Forklaring protokolleret, behøver han jo ikke at føre det Vidne mere, selv om Sagen flere Gange senere maatte vandre mellem Landsretten og Øiesteret; saa har han jo Vidnets Forklaring tilreede til Benyttelse under Hovedforhandlingen, medens det bliver meget kostbarere, naar han hver Gang skal lade Vidnerne indstævne og mundtlig Erhørligøre dem for Landsretten under Hovedforhandlingen. Det kan i denne Forbindelse nævnes, at i § 102 tilsigter